

כ"ג אלול	כניסת	יציאת
ה'תשפ"ו	שבת	שבת
ירושלים	18:24	19:35
ת"א	18:40	19:37
חיפה	18:31	19:37
באר שבע	18:41	19:36

אילו של יצהק

פרשת "נצבים" - וילך

לעולם קוראים את פרשת נצבים בשבת האחרונה בחודש אלול, זו שלפני ראש השנה. הפרשה פותחת בפסוק: **"אתם נצבים היום כלכם, לפני ה' אלקיכם: ראשיכם שבטיכם, זקניכם וְשִׁטְרֵיכֶם, כל, איש ישָׁרְאֵל"** (כ"ט, ט).

"היום" – אומר הזוהר הקדוש – "זה ראש השנה", יום שכולם ניצבים בו לפני ה', מהגדול עד לקטן. היום החשוב ביותר בשנה, היום הקובע ביותר בשנה. וכך גם לשון הפסוק בתהלים (קיט, צא): **"לִמְשָׁפְטֶיךָ, עֲמְדוּ הַיּוֹם: כִּי הִלַּל עֲבָדֶיךָ"**. שנאמר על ראש השנה. וביאר ה"אור החיים" **הקדוש זצ"ל**, שלא זו בלבד שכל אדם עומד בו לדון, אלא גם **"ראשיכם"** – יתבקשו לתת דין וחשבון על צאן מרעיתם, **"שבטיכם"** – ראש השבט על השבט, **"זקניכם"** – זקן המשפחה על משפחתו, **"כל, איש ישָׁרְאֵל"** – יידרש לתת את הדין על כל מה שעשה ועל כל מי שיכול היה להשפיע:

בני הזוג על רעותם, ההורים על ילדיהם, כל מי שיכול היה לקרב, לשכנע, לצרף – האם עשה כמידת יכולתו.

ניצבים ועומדים כולנו לפני מלך הכבוד, מכינים עצמנו בהתרגשות לרגעים הגדולים בהם נעבור לפני מלכו של עולם כבני מרון, והוא יסקור ויבחן את מחשבותינו ומעשינו, ויקבע ויכתוב מה יעלה בגורלנו בשנה הבאה. כל יהודי באשר הוא שם, משהו בתוך לבו נע גם זה, לקראת היום הגדול. כולנו מבינים ש'היום הרת עולם', ביום הזה נקבע ומוכרע מה יהיה בשנה הבאה.

סיפר אחד מתלמידיו של **בעל החפץ חיים** זי"ע על שנה אחת שזכה להסב יחד עם רבו בסעודת ליל ראש השנה, והנה, כאשר הגיע עת אכילת הסימנים החל החפץ חיים זי"ע לומר: המגרא (הוריות יב). אומרת שיש תוקף וחזק לסמן טוב שאדם עושה. ומשום כך ראוי ורצוי לאכול בראש השנה דברים מתוקים, ולהימנע מאכילת דברים חמוצים וחרופים. כן נוהגים לאכול בליל ראש השנה "ראש כבש או דג", שנהיה לראש ולא לזנב. "קרא" שייקראו שטרי חובותינו. "סילקא" שישתלקו שונאינו. ובחג עצמו, בתום התפילה, אחרי שסעד את ליבו, לא נאבד את היום הקדוש והנורא בשיחה בטלה וכדומה, ואמרו בתלמוד הירושלמי שרצוי להימנע מלישון כדי שמוזלנו לא יישן, אלא כל אחד ילמד כפי כוחו ויש המסיימים את כל ספר תהילים (ב) פעמים בשני ימי ראש השנה).

והנה, אם אנו מהדרים אחר סימנים - המשיך החפץ חיים ואמר: הרי אין סימן נאה ויאה יותר מהארת פנים לזולת! חיוך וסובלנות! ואין סימן גרוע יותר מכעס והקפדה. ובכלל, הארת פנים לזולת, חיוך וברכה, עזרה ועידוד, הרי הם סגולה בדוקה לזכייה בדין. שכן אמרו רבותינו ז"ל: "כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמים". ואמרו: "כל המעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, ובמידה שאדם מודד לאחרים – מודדים לו. אם כן, המחזיק לזולת - יחיכו אליו מן השמים! המאיר פנים – יזכה להארת פנים באור פני מלך חיים.

ובשיחת התעוררות עצומה לפני ראש השנה, הוסיף ואמר ה"חפץ חיים": **"האדם בא לפני הקב"ה בערב ר"ה ומשיח לפניו לבו ואומר: אני בא אליך בערב ראש השנה, ומבקש ממך שתסלח לי על כל עוונותי ופשעי, והקב"ה יכול לענות: מדוע אמחל לך? והרי כל השנה אתה דבוק בתאוות רעות ומתנהג נגד רצוני, למה שאמחל לך? אבל יש דבר אחד שבו אפשר לפייס את הקב"ה ולרצותו שימחל, אם אני מוותר לחברי שחטא כנגדי, מעביר על מידותי, **דן אותו לכף זכות** ומוחל לו על כל הרעה שעשה לי ומרחיק את השנאה מלבי, ואני מכניס בי אהבת ישראל, כי אז הדברים ק"ו, אם אני בשר ודם קרוץ מחומר, אני מוותר ומוחל לחברי, אזי הקב"ה בוודאי צריך למחול לי, אם אני העברתי על מידותי ודנתי לכף זכות והייתי רחמן באותה שעה, בוודאי אבא בשבשים, הרחמן האמתי, תרחם עלי ותמחול לי על כל מה שחטאתי ופשעתי נגדך."**

והגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר, כמובא בספר 'מתיקות אלול': **"הדרך היחידה להינצל, היא להיות אדם שאחרים זקוקים לו. כי אם אתה אדם לעצמך – אתה נידון לפי מצבך ומעמדך. אולם אם אתה אדם שאנשים אחרים זקוקים לו, נעזרים בשירותיו, צריכים את עזרתו – הרי גם בשמים מתחשבים בכל הזקוקים לך, ומעניקים לך כדי שתוכל להמשיך להעניק לאחרים..."** זו הרבה יותר מעצה, זה כלי חזק. להגיע ליום הדין במעמד שאחרים זקוקים לנו, לעמוד למשפט כשברור שבעולם יש מי שנעזר בנו, שצריך אותנו. היחס השמימי כלפינו ישתנה לטובה ולברכה, ויעניקו לנו שנת שפע, טובה וברכה!

אולם, על המאזניים עולים רק נתוני אמת, מציאות בשטח, עובדות קיימות. מול מלך הכבוד בבואו לשבת על כס המשפט, עומדים מעשים בפועל, ועל כל אלה יביאנו לדון. האם נוכל לשנות את המציאות? האם נוכל להעמיס עכשיו, בבת אחת, את כף המאזניים בכמות עצומה של מעשים טובים?

התשובה, שהיא גם בשורה עצומה, היא שכן, ובגדול! כל יהודי יכול, בכל רגע בראש השנה, לטלטל את כפות המאזניים טלטלה עזה, ולהנחית משקל עצום של זכויות על הכף הנכונה.

רוצים לדעת כיצד? מגלים הז"ל, ומצטט אותם רש"י על התורה, בביאורו לפסוק **"וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:"** (שמות יב, כח), האמור בהקרכת קרבן הפסח במצרים, וכך הם הדברים: כשמה דובר עם בני ישראל, היה זה בראש חודש ניסן. ובו ביום קובעת התורה **"וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ"**, אולם בפועל, בני ישראל משכו את השה רק בעשירי לחודש ועשוהו ב-י"ד לחודש, הא כיצד? מפרש רש"י: **"אלא מכיוון שקבלו עליהם, מעלה עליהם כאלו עשו:"**, ברגע שמהם רבינו אמר להם על דבר מצוות הפסח – על אתר בני ישראל קיבלו על עצמם לקיים את המצוה. וכשיהודי מקבל על עצמו לקיים משהו – בו ברגע נחשב לו הדבר כאילו עשה, כאילו כבר קיים, שעושה כך בקביעות!

ומכאן, הסיק הסבא מקלם, הנה לנו עצה טובה לקראת יום הדין: בכל רגע ורגע, יכול כל יהודי לקבל על עצמו. הוא לא צריך לעשות דבר, רק להחליט, החלטה נחושה, כבירה ועוצמתית. **ברגע שאדם מקבל על עצמו – נחשב הדבר כאילו כבר קיים, ובלבד שיוכל לעמוד בהן ונתכוון בריצונות להתמיד ולקיימן.** כמה כדאי למצוא כמה דקות של ריכוז, לקבל על עצמנו קבלה טובה או שתיים שאנו יכולים לעמוד בה. או אז, יעמדו הקבלות האלה ביום הדין לפני מלך המשפט, וימליצו טוב בעדנו שניכתב ונחתם לחיים טובים וארוכים, לשנה טובה ומתוקה!

מספר הרב אפרים כהן: מזה כמחצית השנה ניגש אליי כמעט מידי יום אחד המתפללים, לפני עלייתי לדוכן לברכת כהנים, ומבקש שאכוון על בתו שתזכה לזיווג הגון.

למותר לציין שעשיתי כבקשתו. אבל מאחר שראיתי שהדבר מציק לו מאוד, החלטתי לעשות מעשה, לקחתי אותו הצידה ושאלתי אותו: מותר לי לדעת בת כמה בתך המדוברת שאתה רוצה שהיא תמצא כבר את זיווגה? והוא השיב: מבוגרת מאוד!

ואז הרגשתי, שהשי"ת מכון אותי ושמ את הדברים בפי. לבשתי עוז ותעצומות, ושאלתי אותו: **"האם הינך מוכן לקבל קבלה, לעשות 'עסקה' – כביכול – עם הרבש"ע?"** האיש היה נראה מופתע, אבל השיב: **"הנני מוכן ומזומן"**. ואז אמרתי לו כדברים הללו: **"בוא נסכם, שהינך מתחייב – למשך 30 יום – לא לדבר בתפילה, אפילו לא בדברי תורה, וגם לא בין גברא לגברא, בדיוק כמו שכתוב בהלכה! כמו-כן, הינך מתחייב לא לדבר כשהינך עטור בטלית ותפילין, למעט בדברי תורה שלא בשעת התפילה"**.

והוספנו תנאי לעסקה: אם הבת לא מתארכת בתוך 30 הימים הללו, הוא משוחרר מהתחייבות, אבל... אם היא מתארכת בתוך הזמן הזה – הרי שההתחייבות תהפוך לדבר של קבע, לכל החיים! היהודי חשב כמה שניות, ולאחר מכן לחץ יד וקיבל על עצמו בו-במקום את העסקה.

האמת, שמיד לאחר מכן, נלחצתי... חששתי מחילול ה' שעלול להיות אם הדבר לא יתקיים ובכלל, מי אתה ומי שמך להציע עסקאות שכאלו בשם הקב"ה, כביכול? אבל הרגשתי שההחלטה לגשת אל היהודי, ולהגיד לו את הדברים האלה לא באמת היתה בשליטתי...

לאחר כמה שבועות, ממשיך הרב כהן לספר, הגיע העד שלי מבית הכנסת, ואמר לי: **"אבא, יש יהודי שהגיע לבית הכנסת, והמתין עד שאסיים את התפילה, ולאחר מכן ניגש אליי וביקש לספר לך שהבת שלו התארסה..."**

בחישוב מהיר של מספר הימים הגענו ל-27 יום מאז שחתמנו על העסקה!!! אי אפשר לתאר את עוצמת ההתרגשות שאחזה בי!

כדאי גם לכם לעשות כך. קבלות כאלה, עסקאות כאלו – כביכול – עם הקב"ה הן הדבר הכי-משלם שאפשר לחשוב עליו.

כשהתקשרתי לברך אותו בברכת מזל-טוב, העדיף היהודי להעמיד במרכז הדברים לא את השמחה הגדולה שהיתה בביתו, אלא משהו אחר לגמרי: **"אין לך מושג איך נראית התפילה שלי מאז שקיבלתי על עצמי לא לדבר"**, הוא אומר בהתרגשות מרובה. **"זה אני והרבש"ע, לא הטלפון, ולא החברים מסביב... רק אני והוא!"** (קול ברמה – ביטאון רמת אלחנן – גיליון 383)

אך בנוסף לאלה, קיימת עצה פשוטה ובסיסית לזכות על ידה ביום הדין. **העצה היא לעשות את עצמו רש וזל, להיות שפל וענוותן בלב נשבר, לא להביט על הזולת בגסות ובגאווה, אלא להרגיש דל וקטן יותר מכל אחד, ועל ידי כך "מרחמין עליהם מן השמים"**

כאשר אנו באים בתפילה אל ה' ומתחננים לפניו שישלח לנו על חטאותינו, אנו אומרים: **"לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך, כדלים וכרשים דפקנו דלתיך"** – בשעה זו עלינו לכוון שאין לנו משל עצמנו מאומה ואנו יודעים שאיננו יכולים להיתלות על עצמנו ולהסתמך על זכויותינו, לכן אנו משליכים כל ייבנו אך ורק על רחמי ה' וחסדיו!

ואומר ה**בעש"ט**: **"התפילות והכוונות הן מפתחות לשערי ההיכלות העליונים, ולכל שער מפתח משלו. אולם לב נשבר פותח את כל השערים"**

אמר הגאון רבי שלמה קנייבסקי שליט"א על התפילה ומשמעותה:
התפילה שלנו מהווה אמנם הכרזה של אמונה, הכרזה של הכרה בכך שהקדוש ברוך הוא הינו היחיד שביכולתו לתת לנו את כל צרכינו, אולם לפני הכל ואחרי הכל – **מדובר בבקשה**. אם התפילה שלנו לא תהיה בגדר בקשה, היא לא תהיה תפילה... וממילא, גם הכרזה אמונה לא ניתן יהיה למצוא בה! והוא מסביר את הדברים:

מי שמכיר בכך שהבריאות שלו בידיים של בקב"ה, ורק ברצותו יתברך הוא יזכה לאריכות ימים מתוך בריאות איתנה, בלי סבל ומכאובים, האם ייתכן שהוא לא יבקש ממנו יתברך על בריאותו בכל יום מחדש?

מי שמכיר בכך שבלי הריבונו של עולם לא יהיה לו שכל אפילו בשביל הדברים הפשוטים ביותר, שלא לדבר על בינה והשכל בתורה הקדושה או בשאר מעשה ידיו, האם ייתכן שהוא לא יתחנך שוב ושוב על דעת?

מי שמרגיש בחוש, כי גאולתו וישיעתו מכל צרה שבה הוא נמצא – תלויה אך ורק באבא שבשמים, מבלי שאף אחד אחר יכול לסייע לו באמת, האם ייתכן שהוא יחריש מלהעביר לישועתו של היושב במרומים, מעומק הלב, שלש פעמים בכל יום?

לא ולא, הדבר בלתי אפשרי. מי שבאמת מאמין, מי שבאמת מרגיש, מי שבאמת מכיר בכך שהוא תלוי לחלוטין באבא שבשמים – לא יחריש מלבקש ממנו את כל צרכיו, בכוחו, שוב ושוב, עוד ועוד! ואין מי שאינו זקוק למאומה, כי גם אם יש לנו היום בריאות ודעת, פרנסה ושלוה – זה עדיין לא אומר כלום לגבי מחר, ואם אנו יודעים שהבריאות של מחר, והשכל של מחר, והפרנסה של מחר, תלויה רק במישהו אחד ויחיד – לא ייתכן שאנו לא נבקש ממנו באמת שיתן לנו את כל הצרכים הבסיסיים הללו, שבלעדיהם חיינו אינם חיים!"

וממשיך רבי שלמה קנייבסקי שליט"א ואומר: "שמעתי מאבי מורי זצוק"ל, לא פעם, כי בפרנסה צריך להשקיע יומיים בשנה בלבד: שני הימים של ראש השנה... ואכן, מי שמרגיש באמת שהפרנסה שלו תלויה בידיו של הריבונו של עולם, משקיע בשני הימים הללו את כל כוחותיו בכדי לזכות לפרנסה במשך כל השנה כולה..."

לכן, הבה נתחזק כולנו באמונה, נרגיש בחוש כי תלויים אנו באופן מלא באבא שבשמים – בכל רגע ובכל שניה, ואז התפילות שלנו תיראנה אחרת לגמרי... הן לא תהיינה רק בקשות – אלא **עדות נאמנה** על אמונתנו המוחלטת בצור העולמי, מלך מלכי המלכים, שאנו נתונים בידיו לשבט או לחסד בכל רגע ובכל שניה, ואין מלבדו מלך עוזר ומושיע!" (קטעים מתוך הספר 'נפשי חמדה')

עם סיום הקללות שבפרשה הקודמת, מתקבל הרושם כי אם עם ישראל לא ישמרו את הברית וה' יענישם, הרי שהוא עתיד, חלילה, לכלותם מעל פני האדמה. אולם לא כך הדברים. בנאום סיכום הברית של משה רבנו המופיע בפרשתנו, עולה **אפשרות התשובה** הניצבת בפני העם.

"וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֵיךְ כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה, אֲשֶׁר נָתַתִּי, לְפָנֶיךָ; וְהִשְׁבַּת, אֶל-לִבְּךָ, בְּכָל-הַיּוֹם, אֲשֶׁר הִדִּיחָהּ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. וְשָׁבַת עַד-ה' אֱלֹהֶיךָ, וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹלוֹ, כְּכֹל אֲשֶׁר-אֲנִי מֵצֹוֹ, הַיּוֹם:" (ל', א' ב')

פעמים רבות האדם נזקק לזעזוע כדי לחולל שינוי בחייו. כשהחיים זורמים על מי-מנוחות, אין הוא מתפנה לבחון את דרכו ואת מעשיו. אפילו כשהוא יודע שדברים מסוימים דורשים תיקון ושינוי, אין הוא ממחר לתקנם. הוא דוחה זאת למחר, או משלים עם המגרעות ומניח לזרם החיים לסחוף אותו. אבל כשמתרחש מאורע שמטלטל את כל ישותו, הוא עוצר, בוחן את עצמו ואת מעשיו, ומרגיש פתאום שהדברים חייבים להשתנות.

"וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוּתֶךָ, וְרַחֲמֶךָ; וְשָׁב, וּבִקַּצְךָ מִכָּל-הָעַמִּים, אֲשֶׁר הִפְצִיךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, שָׁמָּה. אִם-יִהְיֶה נִדְחֶךָ, בְּקִצָּה הַשָּׂמַיִם--מִשָּׁם, יִקְבָּצֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, וּמִשָּׁם, יִקְחֶךָ." (ל', ג' ד')

ומסביר הזוהר – גם אם תאחו בקצה הרוחניות, די יהיה בכך להצלה! וה' כלי-יקר' (סוף פרשת שמות) אומר: "מיד כאשר תגמור בליבך לשוב בתשובה שלמה עד ה', אף-על-פי שעדיין לא עשית הדבר הראוי להיעשות בפועל" – כבר תבוא הגאולה. אם רק "יראה ה' בך סימני טהרה, שנכון ליבך אל ה' – תיכף ו'ושב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוּתֶךָ".

כלומר, התשובה יכולה להיות כהרף-עין: רגע של התעוררות ותפנית אל ה' – "ומיד הן נגאלין" (תורה-אור וארא נז, ד).

"וַיֹּם ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת-לִבְּךָ, וְאֶת-לִבְּךָ זָרַעְךָ: לְאַהֲבָה אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ--לְמַעַן חַיֶּיךָ." (ל', ו')

פעולת השם יתברך ביחס לישראל כאן אינה בתחום גאולתם הפיזית החומרית בלבד, אלא אף ובעיקר בתחום הרוחני.

רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא מסביר (פרק כט), כי מילת הלב – הסרת הכיסוי הגורם לאטימות הלב היא המחשה לתופעה שנקראת 'טמטום הלב'. האדם מבין בשכלו את הדברים, אבל ליבו קהה ואטום מלחוש זאת

'טמטום הלב' מתבטא בקהות ובאטימות לענייני קדושה. דברים רוחניים אינם נקלטים כראוי. בענייני העולם – הכול מובן היטב, מעניין, מלהיב; אולם כשמגיעים לענייני תורה ומצוות, ובפרט לעניינים עדינים בעבודת ה', מופיע לפתע 'טמטום' – הדברים נעצרים ואינם חודרים אל תוך המוח והלב. הלב כאילו מסרב להתעורר ולחוש את הדברים, כאילו הוא חתום ונעול.

הסיבה העיקרית לכך היא, כדברי הפסוק (ישעיה ו, י): **"הִשְׁמָן לֵב הָעָם הַזֶּה, וְאָזְנוֹ הִכָּד וְעֵינָיו הִשְׁעוּ. פֶּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבִאָזְנוֹ יִשְׁמַע, וּלְבָבוֹ יִבִּין, וְשָׁב יִרְפָּא לוֹ".** ומסביר שם רש"י: ה' אומר לישעיהו שמצבו של עם ישראל הולך ומתדרדר, "לבם הולך ונעשה 'שמון' ואטום יותר, 'אוזניהם הולכות ונעשות כבדות' יותר, 'ועיניהם הולכות ונעשות עצומות' יותר, כי הם פוחדים 'פני' 'חס וחלילה' הם 'יראו, ישמעו ויבינו' דברים שיגרמו להם 'לחזור בתשובה'..."

מצוות הימים האלה, הלא היא מצוות התשובה.

מרוץ והמולת החיים, מונעת מן האדם להתיישב בדעתו, לשקול את מעשיו עד כה, ולתכנן את עתידו.

יש להתרומם מעל עיסוק היום יום, ולהסתכל במעוף על כלל האירועים שעברו והצפויים לבוא – "דע מאין באת, ולכן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחספון" (אבות). חובת התשובה היא להשפיע על כיוון מרוצת החיים ולשנותו; זה מצריך אבחון מדויק – לאן הובילו חיינו עד עתה, ולאן הם ימשיכו – אם לא נתערב ונפעל באופן מודע.

כל בן אנוש המתבונן במהלכי העולם, מגיע לידיעה שכלית, שאין כל קביעות בעולם הזה, אדרבה, כל התאווה וההנאות חולפות – עוברות. המציאות מוכיחה כי שאיפות הבלי העולם הזה הן הבל, ורק שאיפות רוחניות מביאות לידי אושר ושמחה. יש לתרגם לחיי המעשה את הידיעה ואת ההבנה, ולא להיגרר אחרי תאוות הלב.

וכך כתב **בעל התניא**, בפרק ל"ב בספרו: **"יִסֹּד וְשִׁרָשׁ כָּל הַתּוֹרָה הוּא לְהַגְבִּיחַ וּלְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל הַגּוּף מַעֲלָה מַעֲלָה" – כל הסיפור הוא המאבק בין הנפש לבין הגוף, בין הרוחני לבין הגשמי, בין מה שנכון לעשות לבין האנו והאינטרס האישי. מסע חיינו הוא לנסות לגרום לנפש להוביל את הגוף, ולא להיפך.**

בחירה חופשית מצב בפנינו ריבונו של עולם:

"יִרְאֶה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם, אֶת-הַחַיִּים וְאֶת-הַטּוֹב, וְאֶת-הַמָּוֶת, וְאֶת-הָרָע." (ל', ט"ו). בסופה מופיעה גם המלצה א-לקית:

"וּבַחֲרָת, בַּחַיִּים--לְמַעַן תַּחֲיָה, אֶתְּךָ וְזָרְעֶךָ. לְאַהֲבָה אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ, לְשִׁמְעַ בְּקוֹלוֹ וּלְדַבָּרָה-בּוֹ: כִּי הוּא חַיֶּיךָ, וְאִתּוֹ יִמְיָךְ--לְשִׁבְתָּ עַל-הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב, לָתֵת לָהֶם." (שם, יט, כ')

בפרשת השבוע מסופר שביום הולדתו המאה ועשרים אסף משה רבנו את בני ישראל ואמר להם: עם יקר ואהוב, שכל כך הרבה שנים הקדשתי למענכם, הגיע זמנו של מנהיג חדש, אני כבר לא יכול להנהיג אתכם. והוא גם נמק: "לא אוכל עוד לצאת ולבוא". חז"ל מפרשים מה היתה פגתו. יש מנהיגים שפורשים מחסר בררה, הם מוֹדְקִים ומתקשים למלא את תפקיד המנהיג. האם משה רבנו התפנן שהוא הפך לתשוש ואינו יכול להנהיג את עם ישראל? לא יתכן – שהרי התורה מעידה עליו: "וימשה בן מאה ועשרים שנה בָּמוֹתוֹ לֹא קָהָתָה עֵינּוֹ וְלֹא נָס לַחַיִּי" – הוא נותר רצון וצעיר אפילו בִּמְרָאֵהוּ, אם כך, מדוע, אפוא, אָמר משה רבנו לבני ישראל שאינו יכול עוד להנהיגם? אָמר רבי שמואל בר חמני, בשם רבי יונתן: משה אָמר לבני ישראל שאינו יכול להוסיף ללמדם תורה, מפני שהוא מרגיש שנסתתמו שגרי החכמה בפניו!

האם אבד משה רבנו את חכמתו המפלגת, את הידע העצום שצבר במהלך שנות חייו? רבי מרדכי הכהן, מתלמידי האריז"ל אומר: רק "שערי חכמה" נסגרו בפניו, אבל החכמה שִׁכְּרָה היתה בו נותרה בשלמותה. נלקחה מִפְּנֵי הַאֲפָסוּת לְהוֹסִיף וּלְהַחֲכִים, לְהַעֲשִׂיר עוֹד יוֹתֵר אֶת יָדֵיעוּתוֹ. בְּכָל יוֹם מִשָּׁה רַבְּנוֹ הוֹסִיף חֲכָמָה וְיָדֵיעוּת, וּבַיּוֹם זֶה הוּא נִשָּׂה לְהוֹסִיף עוֹד חֲכָמָה וְלֹא הִצְלִיחַ. מִשָּׁה לֹא חָכַם שְׂבֹעַ וְאִפְלוֹ לֹא יוֹמִים. מִיֵּד הוּא כָּסָא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתָּם לָהֶם: נִגְמַר עֲדָן! אִם אֲנִי לֹא יָכוֹל לְהִתְקַדֵּם זֶה אוֹמֵר שְׂאֵנִי מֵת. אֲתָם צָרִיקִים מְהִיג אַחֵר. יוֹם שָׁבוּ לֹא לְמִדָּת מִשָּׁה חֲדָשׁ הוּא יוֹם מֵת. מִשָּׁה רַבְּנוֹ שִׁבְמִשָּׁךְ 120 שָׁנָה לֹא הִפְסִיק לְלַמֵּד וּלְחַקֵּר, לְהַתְבַּוֵּן וּלְהוֹסִיף דִּיעוֹת וְחֲכָמָה, וְעָשָׂה בְּיָמָיו חֲכָמָה וְחֲכָמָה לְבָנֵי עַמּוֹ אֶת סוֹד הַחַיִּים. אִפְלוֹ אַחֲרֵי 120 שָׁנוֹת פְּעִילוֹת אֵינְטֶנְסִיבִית וְרַצּוּפָת דְּרָמוֹת, הוּא לֹא הִרְשָׁה לְעַצְמוֹ שִׁיעָבָר עֲלָיו יוֹם אֶחָד שָׁבוּ הוּא אֵינוֹ מִתְקַדֵּם, אֵינוֹ מַחֲפִים וּמוֹסִיף יָדַע. יוֹם אֶחָד! מִשָּׁה רַבְּנוֹ לֹא אָמַר לְעַצְמוֹ: אַחֲרֵי 120 שָׁנָה מֵגִיעַ לִי יוֹם אֶחָד עַל פְּסָא נָח, כִּכָּה לְשִׁבְתָּ בְּלִי לְעֲשׂוֹת כְּלוֹם. זֶה אִפְלוֹ לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ. כָּל יוֹם הוּא הִזְדַּמְנִית מִשָּׁתֵּה לְאֵין סוֹף אֲפָשָׁרוֹת שְׁלֹא תִּתְחַזְקַנָּה עַל עַצְמָם.

עוֹד מֵעֵט נִעְמָד וְנִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה': "וְיָכַרְנוּ לְחַיִּים, מִלֶּךְ חֲפֵץ בַּחַיִּים, וְנִתְבַּנּוּ בִּסְפָר הַחַיִּים. לְמַעַן אֵלֵהִים חַיִּים", וּבַעֲזָרַת ה', כִּפְאֶשׁ נִזְכָּה לְחַיִּים טוֹבִים לְשָׁנָה נִסְפָּת, רַק טְבַעֲי שֶׁכָּל אֶחָד יִשְׁאֵל אֶת עַצְמוֹ: וּמָה אֲנִי עוֹשֶׂה בַּחַיִּים הָאֵלֶּה כָּל יוֹם? (ותן חלקנו)

לע"ו אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתן ז"ל
ולב"ע ב' עבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

יש לשמור על קדושת הגיליון - דרוש בגניזה

לע"ו ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל
ולב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.

להוספה לרשימת התפוצה ולתגובות: 050-5389885

b_itzhak@netvision.net.il